

Мотиваційний лист

Шановні Члени журі,

тема мого дослідницького проєкту: «Гарем як соціально-культурний та політичний інститут у Кримському ханстві».

Третій рік поспіль я досліджую історію Криму та кримськотатарського народу, прагнучи відновити та розповсюдити маловивчені аспекти його історії. В цьому році ми зосередились на житті жінок роду Ґераїв, оскільки я вважаю несправедливим, що дослідники більше уваги приділяють тільки ханам.

Гарем кримських ханів і досі залишається одним із найбільш інтригуючих і маловивчених аспектів історії Кримського ханства. Дослідження проблематики ускладнюються нечисленністю достовірних відомостей про гарем. Знищення ханських архівів під час російсько-турецької війни 1736–1739 рр. обмежило кількість досліджень про адміністративний устрій ханства загалом і про гарем зокрема.

Під час дослідження теми, мене найбільше вразило те, що жінки з ханського дому активно брали участь у житті своєї країни, саме від їхнього впливу інколи залежали дипломатичні відносини Кримського ханства з сусідніми державами. За їхньої участі могли утворюватися союзи, дружні стосунки між країнами, та навіть війни. Дружини часто впливали на думку ханів, тому деякі іноземні правителі шукали підхід до правителів саме через жінок.

Найбільшим відкриттям для мене стало, що кримські хани пишалися своїм шляхетним походженням, у них не тільки батьки, але й матері належали до знатних родів. Такі шлюби спрощували та регулювали правління країною, адже весь рід дружини тепер підтримував хана і був на його стороні. Цікавою є також і традиція левівату, коли після смерті хана його дружини могли вийти за наступного хана, який, як правило, був братом померлого. Левіратні шлюби мали політичне походження: вони були спрямовані на консолідацію династії та привласнення престижу і легітимності, що асоціювались з походженням жінки.

За допомогою тіїшів, ми встановили ієрархію кримського гарему, де чільне місце займала ана біім, спочатку мати, пізніше – старша жінка, якій довіряв та з якою радився хан.

Представниці правлячої династії користувалися великою повагою серед кримського населення, оскільки займалися благодійністю та жертвували свої кошти на будівництво мечетей, медресе, фонтанів. Роль жінок у широких сферах діяльності Кримського ханства показує, що вони були більш співзвучні степовим традиціям, хоча й перебували під впливом ісламу.

Я продовжу дослідження історії кримських татар, щоб повернення Криму було ознаменоване ще й правдивою історією другого за величиною етносу України.

З повагою

Аріна Луценко